

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет Біолого-технологічний
Кафедра Технології кормів і годівлі тварин

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

Живлення тварин та якість кормів

(обов'язковий / вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми

Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

на другому (магістерському) рівні вищої освіти

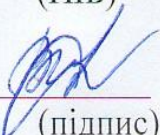
Суми – 2024

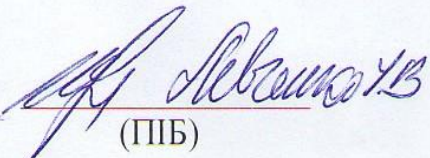
Розробник: (підпис) Гонсукі В.В. (прізвище, ініціали) _____ (вчений ступінь та звання, посада)

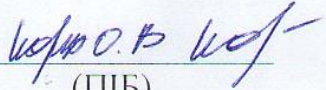
Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри Технології кормів і годівлі тварин	протокол від <u>06.06.2024</u> .№ <u>10</u>
	Завідувач кафедри <u></u> <u>Віктор Опара</u> (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми (підпис) Юлія Павленко (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма (підпис) _____ (ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана: (ПІБ)

 (ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації (підпис) Надія Каралік (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 23.08. 2024 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

	Назва ОК	Живлення тварин та якість кормів							
	Факультет/кафедра	Біолого-технологічний/Технології кормів і годівлі тварин							
	Статус ОК	Вибірковий							
	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК	-							
	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва/204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва							
	Рівень НРК	7 рівень							
	Семестр та тривалість вивчення	3 семестр, 15 тижнів							
	Кількість кредитів ЄКТС	5							
	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні		Лабораторні			
		стац.	заоч.	стац.	заоч.	стац.	заоч.	стац.	заоч.
		22	2	-	-	22	-	106	148
	Мова навчання	Українська							
	Викладач/Координатор освітнього компонента	Попсуй В'ячеслав Васильович							
11.1	Контактна інформація	Доцент кафедри Технології кормів і годівлі тварин кабінет 319 головного корпусу ел. адреса: vvp72@ukr.net консультації: щосереда 13 ⁰⁰ -14 ⁰⁰ .							
	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна Живлення тварин та якість кормів сприяє підготовці фахівців, здатних розв'язувати практичні проблеми професійної діяльності в галузі виробництва продукції							

		тваринництва з питань організації нормованої годівлі тварин. Основні завдання вивчення дисципліни – надання майбутнім спеціалістам знань щодо науково обґрунтованої організації повноцінної годівлі сільськогосподарських тварин і птиці з метою позитивного впливу на обмінні процеси в їх організмі та досягнення оптимального рівня продуктивності і якості виробленої продукції. В результаті вивчення освітнього компонента студент буде здатен оцінювати та аналізувати: якість кормів та кормову базу господарства; склад та поживність фактичних раціонів сільськогосподарських тварин, технологію годівлі тварин різних видів та виробничих чи статеві-вікових груп; рецептуру комбікормів та балансуєчих кормових добавок; організувати нормовану годівлю тварин з метою ефективного ведення галузі.
	Мета освітнього компонента	Формування у студентів знань, умінь щодо системи знань і навичок для вирішення практичних завдань щодо живлення тварин залежно від технологій виробництва продукції. Освітній компонент спрямований на досягнення фахових програмних компетентностей, що реалізується через дисциплінарні результати навчання, зокрема здатність до складання раціонів для різних видів і статево-вікових груп тварин та організації їх нормованої годівлі з урахуванням наявних фінансових та ресурсних обмежень а також на основі існуючих норм потреби в поживних, мінеральних та біологічно-активних речовинах навчитися складати збалансовані повнораціонні комбікорми та кормові суміші, які б забезпечували заплановані відтворювальні показники, ріст та розвиток молодняку, рівень збереженості та високу продуктивність сільськогосподарських або домашніх тварин та птиці.
	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент є основою для ОК3 Сучасні технології кормів і кормових добавок, ОК4 Інноваційні технології виробництва продукції тваринництва, ОК9 Інновації у молочному і м'ясному скотарстві.
	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності у СНАУ регулюється Кодексом академічної доброчесності http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf У відповідності до нього вимоги до студента щодо дотримання академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента наступні: відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; бути присутнім на усіх заняттях; виконувати

		самостійну роботу; відповідально готуватись до поточного, модульного та підсумкового контролю; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу. Є неприйнятним для студента: виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до викладача; запізнюватись на заняття та пропускати їх без поважних причин; під час навчального процесу використовувати підказки, роботи інших осіб, телефони; надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні поточного, модульного та підсумкового контролю; отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній діяльності. За порушення правил академічної доброчесності студенти можуть бути притягнуті до наступних форм відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження; – винесення догани; – відрахування з університету (ч.5 ст. 48 Закону України «Про освіту»); – арешт або обмеження волі, або позбавлення волі.
	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1569

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)	Як оцінюється РНД
	ПРН	
ДРН 1. Визначити особливості проходження обмінних процесів в організмі тварин.		Індивідуальне завдання, підсумковий залік
ДРН 2. Провести оцінку та визначити категорію якості сіна, соломи, зеленого корму, силосу, сінажу, коренебульбоплодів.		Індивідуальне завдання, підсумковий залік
ДРН 3. Скласти раціони для тварин різних статево-вікових груп великої рогатої худоби і визначити їх біологічну повноцінність та продуктивну дію.		Індивідуальна розрахункова робота, підсумковий залік

ДРН 4. Розробляти раціони та систему годівлі овець і кіз відповідно до діючих норм годівлі		Індивідуальна розрахункова робота, підсумковий залік
ДРН 5. Скласти рецепти комбікормів для підсисних свиноматок та молодняку свиней на відгодівлі.		Індивідуальна розрахункова робота, підсумковий залік
ДРН 6. Визначити норму годівлі та скласти добові раціони для робочих коней та жеребних кобил		Індивідуальна розрахункова робота, підсумковий залік
ДРН 7. Розробляти та впроваджувати нормовану годівлю с.-г. птиці, кролів та хутрових звірів		Індивідуальна розрахункова робота, підсумковий залік

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу							Рекомендована література	
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		Пз		Лаб.				
	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.	денн		заоч.
Тема 1. Наукові основи повноцінної годівлі тварин 1. Оцінка поживності кормових засобів за хімічним складом. 2. Обмін речовин та енергії в організмі тварин. 3. Мінеральні елементи та вітаміни у структурі кормових засобів і обміні речовин в організмі тварин.	4	2	-	-	4	-	14	24	1, 2, 3, 4, 5, 6 електронні ресурси

Тема 2. Технологія кормів та оцінка їх якості 1. Об'ємисті корми 2. Концентровані корми. 3. Кормові засоби тваринного походження. Корми мікробного і хімічного синтезу. Мінеральні, вітамінні та інші добавки.	4				4		16	24	1, 2, 3, 4, 5, 6
Тема 3. Особливості годівлі великої рогатої худоби за періодами виробничого циклу. Норми годівлі. 1. Годівля молочних та м'ясних корів і бугаїв-плідників. 2. Годівля ремонтного молодняка великої рогатої худоби. 3. Годівля великої рогатої худоби при вирощуванні на м'ясо. 4. Годівля великої рогатої худоби м'ясних порід	4				4		12	20	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 електронні ресурси
Тема 4. Нормована годівля овець та кіз 1. Біологічні особливості овець і кіз. 2. Нормування живлення овець і кіз. 3. Особливості годівлі овець і кіз різних статевікових груп	2				2		16	20	1, 2, 3, 4, 5, 6
Тема 5. Нормована годівля свиней	2				2		16	20	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 електронні

1. Біологічні особливості обміну речовин і свиней. Особливості нормування протеїнового, вітамінного та мінерального живлення свиней 2. Годівля кнурів-плідників і свиноматок. 3. Годівля молодняку свиней в період вирощування і відгодівлі. Годівля ремонтного молодняку свиней. Відгодівля свиней.								ресурси
Тема 6. Нормована годівля коней 1. Біологічні особливості травного апарату коней. Потреба в факторах живлення і основні корми для різних груп коней. 2. Годівля робочих коней. Годівля племінних жеребців. Годівля жеребних і лактуючих кобил. Годівля молодняку коней.	2			2		16	20	1, 2, 3, 4, 5, 6
Тема 7. Нормована годівля с.-г. птиці, кролів та хутрових звірів 1. Біологічні особливості травної системи і живлення кролів. Норми годівлі дорослих кролів та молодняку. 2. Годівля курей-несучок. Годівля індиків. Особливості годівлі курчат-бройлерів. Годівля качок. Годівля гусей.	2			2		16	20	1, 2, 3, 4, 5, 6

3. Годівля м'ясоїдних тварин. Особливості нормування і практичної годівлі норок.									
Всього	22	2	-	-	22	-	106	148	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1	Лекції, практична робота,	8/2	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання	14/24
ДРН 2	Лекції, практична робота, заняття на віварії СНАУ.	8/-	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання	16/12
ДРН 3	Лекції, презентація, практична робота, заняття на віварії СНАУ, виїзне заняття.	8/-	Опрацювання конспекту, літературних джерел, підготовка доповіді з презентацією, використання ПК.	12/20
ДРН 4	Лекція, презентація, практична робота, використання програмного забезпечення	4/-	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуальної розрахункової роботи.	16/20
ДРН 5	Лекція, практична робота, використання програмного забезпечення	4/-	Опрацювання конспекту, літературних джерел, використання ПК та програмного забезпечення для виконання індивідуальної розрахункової роботи.	16/20
ДРН 6	Лекція, практична робота, використання програмного забезпечення	4/-	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	16/20

ДРН 7	Лекція, практична робота, використання програмного забезпечення	4/-	Опрацювання конспекту, літературних джерел.	16/20

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Індивідуальне завдання з Теми 1.	10 балів / 10%	3 семестр, 1 тиждень
2.	Індивідуальне завдання з Теми 2.	10 балів / 10%	3 семестр, 3 тиждень
3.	Презентація, доповідь.	10 балів / 5%	3 семестр, 5 тиждень
4.	Індивідуальне завдання з Теми 4.	25 балів / 25%	3 семестр, 10 тиждень
5.	Індивідуальне завдання з Теми 5.	10 балів / 10%	3 семестр, 11 тиждень
6.	Індивідуальне завдання з Теми 6.	10 балів / 10%	3 семестр, 12 тиждень
7.	Індивідуальне завдання з Теми 7.	25 балів / 25%	3 семестр, 14 тиждень

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
	<i><6 балів</i>	<i>6-7 балів</i>	<i>7-9 балів</i>	<i>9-10 балів</i>
Індивідуальне завдання з Теми 1	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі розрахунки відсутні, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано критичне мислення, вдумливість, використано лабораторне обладнання
	<i><6 балів</i>	<i>6-7 балів</i>	<i>7-9 балів</i>	<i>9-10 балів</i>
Індивідуальне завдання з Теми 2	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті не	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано здатність до критичної оцінки різних джерел

		повністю, відсутній аналіз отриманих даних		інформації, вдумливість, зроблені пропозиції використання отриманих даних
Презентація, доповідь	<i><6 балів</i>	<i>6-7 балів</i>	<i>7-9 балів</i>	<i>9-10 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі розрахунки відсутні, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені пропозиції використання отриманих даних
Індивідуальне завдання з Теми 4	<i><15 балів</i>	<i>15-19 балів</i>	<i>19-22 балів</i>	<i>23-25 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті неповністю, студент володіє матеріалом не в повній мірі	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано вільне володіння матеріалом	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені пропозиції використання отриманих даних на виробництві
Індивідуальне завдання з Теми 5	<i><6 балів</i>	<i>6-7 балів</i>	<i>7-9 балів</i>	<i>9-10 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі розрахунки відсутні, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені пропозиції використання отриманих даних
Індивідуальне завдання з Теми 6	<i><6 балів</i>	<i>6-7балів</i>	<i>7-9 балів</i>	<i>9-10 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті не повністю, відсутній аналіз	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені пропозиції

		отриманих даних		використання отриманих даних на виробництві
Індивідуальне завдання з Теми 7	<19 балів	19-20 балів	21-22 балів	22-25 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті не повністю, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені пропозиції використання отриманих даних на виробництві

5.2. Формативне оцінювання

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне опитування після вивчення тем	На наступному практичному занятті після викладення матеріалу за темою
2.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над розрахунковим завданням протягом занять	Протягом семестру
3.	Усний зворотний зв'язок від викладача після виконання розрахункового завдання	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання
4.	Усний зворотний зв'язок від викладача та студентів після презентації завдання	Безпосередньо після завершення презентації

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники, посібники

- Проваторов Г.В., Проваторова В.О. Годівля сільськогосподарських тварин: Підручник. – Суми: ВТД: Університетська книга, 2004. – 510 с.
- Годівля сільськогосподарських тварин : підручник / В. С. Бомко, С. П. Бабенко, О. Ю. Москалик. - Київ : Аграр. освіта, 2010. - 278 с.
- Проваторов Г.В., Ладика В.І. та ін. Норми, раціони і поживність кормів для різних видів сільськогосподарських тварин: Довідник. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2007. - 494 с

4. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин: навчальний посібник/[Ібатуллін І.І., Мельник Ю.Ф., Отченашко В.В., та ін.]; під ред. академіка НААН України І.І. Ібатулліна. – К.: 2015. – 422 с.
5. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин /І.І.Ібатуллін, Ю.О.Панасенко, В.К.Кононенко та ін. – К., 2003. – 432 с.
6. Організація нормованої годівлі худоби у м'ясоному скотарстві: практ. пос. / [Цвігун А.Т., Повозніков М.Г., Блюсюк С.М., Білозерський О.Л.]. – Кам'янець-Подільський: видавець ПП Зволейко Д.Г., 2009. – 200 с.
7. Свеженцов А.І. Нормована годівля свиней / А.І. Свеженцов, Р.Й. Кравців, Я.І. Півторак. – Львів, 2006. – 386 с.

6.1.2. Методичне забезпечення

9. Годівля сільськогосподарських тварин. Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи для студентів 3 курсу спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» денної та заочної форми навчання, ОС «Бакалавр»/ В.В. Попсуй, В.О. Опара, О.В. Корж - Суми, 2019. -20 с.
10. Методичні вказівки, довідникові матеріали, завдання та контрольні питання до виконання лабораторних і практичних робіт з дисципліни «Годівля сільськогосподарських тварин» для студентів 3 курсу спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» денної та заочної форми навчання, ОС «Бакалавр»/ В. О. Опара, О.В. Корж, В. В. Попсуй - Суми: СНАУ, 2021. -71с.
11. Годівля сільськогосподарських тварин. Конспект лекцій для студентів 3 курсу денної та заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.019102 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» ОС «бакалавр» / В.О. Опара, В.В. Попсуй, О.В. Корж - Суми, 2017. -126с.

6.1.3. Електронні ресурси

1. <https://docs.dtkr.ua/doc/2264-19>
2. <http://minagro.gov.ua/>
3. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
4. <http://agroua.net/>
5. <http://agrobiz.net/>
6. <http://www.af.gov.ua/>
7. <http://agrotender.com.ua/>
8. <http://books.br.com.ua/>
9. http://uk.wikipedia.org/wiki/Головна_сторінка
10. <http://www.twirpx.com/>

6.2. Додаткові джерела

1. Правове регулювання тваринництва, селекційної роботи та племінної справи: Зб. норм.-прав. актів станом на 1 січня 2005 року / за ред. Р. Й. Кравціва. – Львів : ПАІС, 2005. – 904 с.
2. Наукові та науково-виробничі журнали:
 - Вісник аграрної науки
 - Тваринництво України
 - Пропозиція
 - Зоотехнія (рос.)

6.3. Програмне забезпечення

1. Excel.
2. Текстовий редактор Word.
3. MicrosoftOfficePowerPoint.

4. Програми щодо аналізу та розрахунків раціонів для різних видів сільськогосподарських тварин /для студентів напрямів „виробництво та переробка продуктів тваринництва” і „ветеринарна медицина”, а також для викладачів та спеціалістів сільськогосподарських підприємств. – Суми: Сумський НАУ, 2014.